

Komisja Ochrony Środowiska

PODSTAWA I CEL PRACY

- Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych wykonuje na zlecenie Urzędu Miasta Mikołów pracę:
  - Wsparcie w opracowaniu planu adaptacji do zmian klimatu miasta Mikołów do 2033 roku z perspektywą do 2050 roku
- Celem jest opracowanie Planu Adaptacji do Zmian Klimatu miasta Mikołów zgodnie z **Podręcznikiem Adaptacji dla miast**, stanowiącym ramowe wytyczne do przygotowania MPA do zmian klimatu (MŚ, 2015)

CZYM JEST ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU?

Adaptacja miasta do zmian klimatu to proces systemowych i uporządkowanych działań kształtujących jego **adaptacyjność** – czyli **zdolność do ograniczania niekorzystnych skutków oraz optymalnego wykorzystania potencjalnie korzystnych skutków zmian klimatu**

Janusz Krupanek, Kierownik Zespołu Ekspertów

Eksperci

- ◆ Jacek Borgulat
- ◆ Joachim Bronder
- ◆ Karol Cofała
- ◆ Piotr Cofała
- ◆ Janina Fudała
- ◆ Magdalena Głogowska
- ◆ Wanda Jarosz
- ◆ Anna Kurianowicz
- ◆ Joanna Piasecka
- ◆ Katarzyna Sitko
- ◆ Ewa Strzelecka-Jastrzęb
- ◆ Karolina Szaton-Orlińska

CZYM JEST, A CZYM NIE JEST MIEJSKI PLAN ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU?

MPA jest:

- instrumentem polityki miejskiej
- **dokumentem umożliwiającym aplikowanie o środki na projekty** (wynikające z MPA) ukierunkowane na adaptację miasta do zmian klimatu

MPA nie jest:

- opracowaniem naukowym
- gwarancją otrzymania środków na projekty infrastrukturalne
- dokumentem zastępującym jakikolwiek dokument strategiczny bądź operacyjny w mieście

ETAPY PRZYGOTOWANIA DOKUMENTU

PRZEBIEG PRAC I REZULTATY

Część Diagnostyczna

ZJAWISKA KLIMATYCZNE I ICH POCHODNE

Czyli zdarzenia pogodowe oraz wynikające z nich zjawiska przyrodnicze stanowiące zagrożenie (np. ulewne deszcze, powódzie, upały)

PRAWDOPODOBIENSTWO

Czyli ocena szans wystąpienia danego zjawiska klimatycznego
ZALEŻY OD: prognoz dot. zjawisk klimatycznych i zmian klimatu
MOŻE BYĆ: małe, okazjonalne, średnie, duże, bardzo duże

SEKTORY / OBSZARY

Czyli wrażliwe obszary miasta i ich części składowe, na które wpływają zjawiska klimatyczne (np. transport, energetyka, budownictwo, gospodarka wodna) – 18 sektorów/obszarów

WRAŻLIWOŚĆ

Czyli stopień, w jakim miasto reaguje na zmiany klimatu
ZALEŻY OD: zjawisk klimatycznych (np. deszcze nawalne, powódzie, fale upałów)
MOŻE BYĆ: niska, średnia, wysoka lub jej brak

PODATNOŚĆ

Czyli stopień, w jakim miasto jest niezdolne do poradzenia sobie z negatywnymi skutkami zmian klimatu. Im większa podatność, tym niższa odporność miasta na zmiany
ZALEŻY OD: wrażliwości i potencjału adaptacyjnego
MOŻE BYĆ: wysoka (niska odporność), średnia lub niska (wysoka odporność)

RYZYKO

Analiza ryzyka dotyczy oceny prawdopodobieństwa i konsekwencji zmian klimatu
ZALEŻĄ OD: prawdopodobieństwa i podatności
MOŻE MIEĆ: niski, średni, wysoki lub bardzo wysoki priorytet

POTENCJAŁ ADAPTACYJNY

Zdolność miasta do dostosowania się do zmian klimatu – radzenia sobie z negatywnymi skutkami i wykorzystania szans, które niosą
ZALEŻY OD: zasobów miasta
MOŻE BYĆ: wysoki, średni lub niski

DZIAŁANIA ADAPTACYJNE
Cel projektu

NAJISTOTNIEJSZE ZJAWISKA KLIMATYCZNE I ICH POCHODNE W MIKOŁOWIE

- **Termika | wysokie temperatury**
  - ciągły, systematyczny wzrost temperatur średniorocznych
  - ciągły, systematyczny wzrost temperatur maksymalnych,
  - występowanie tzw. miejskiej wyspy ciepła
  - występowanie obszarów zagrożonych suszą
- **Termika | oblodzenia, fale zimna**
- **Opady | wzrost intensywności opadów deszczu**
  - coraz częstsze występowanie krótkich, lecz intensywnych opadów, zagrożenie powodzią nagłymi miejskimi
- **Występowanie osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi**
- **Burze i silny wiatr**
  - możliwość wystąpienia w ciągu roku wiatrów silnych i bardzo silnych 10-30 m/s

Termika: Ryzyka związane z wysoką temperaturą

Fale upałów – ryzyko dla populacji i grup wrażliwych

Miejska Wyspa Ciepła

Fale upałów – ryzyko dla zabudowy

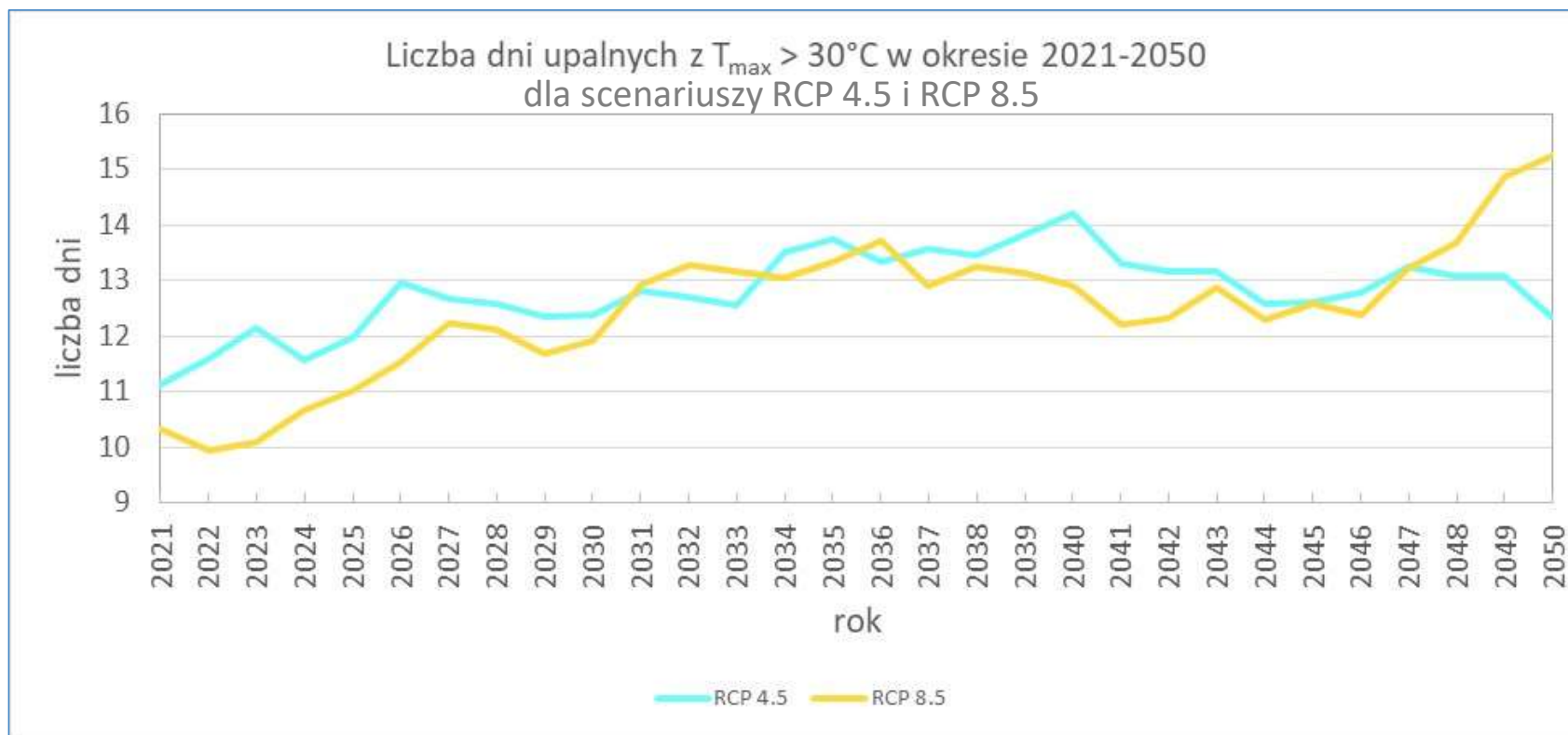

Susza – ryzyko dla zieleni miejskiej i walorów przyrodniczych

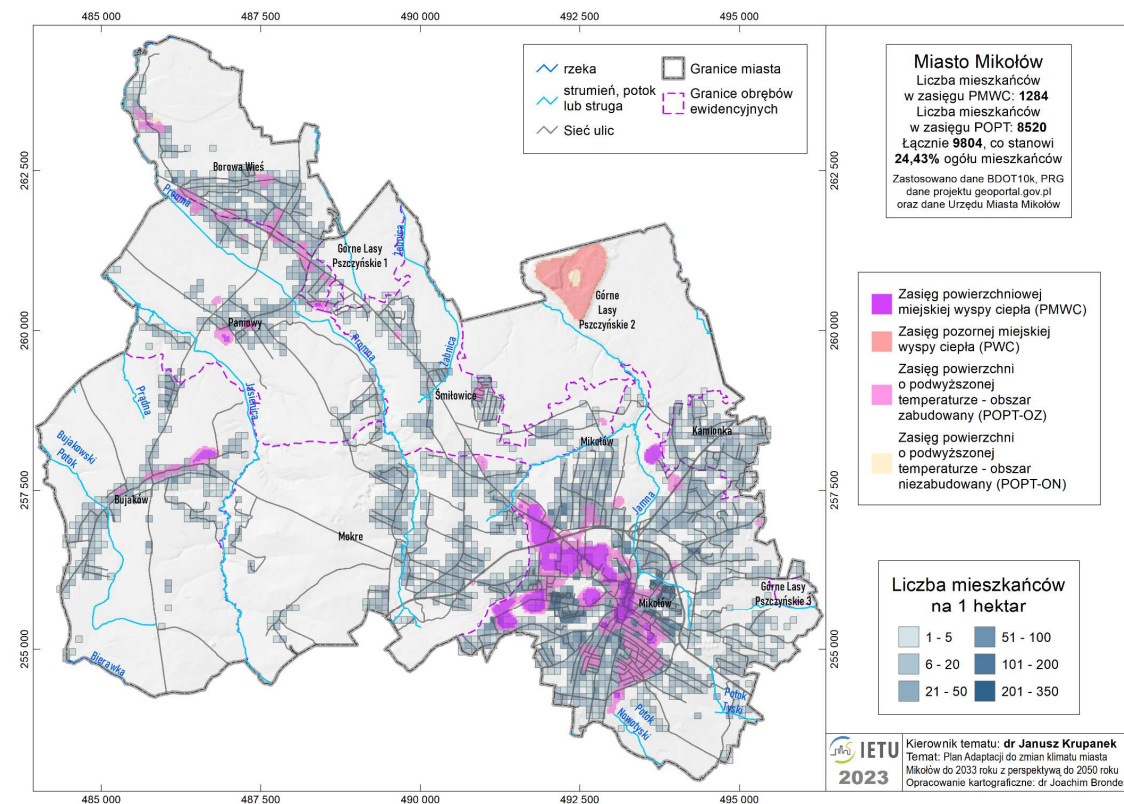
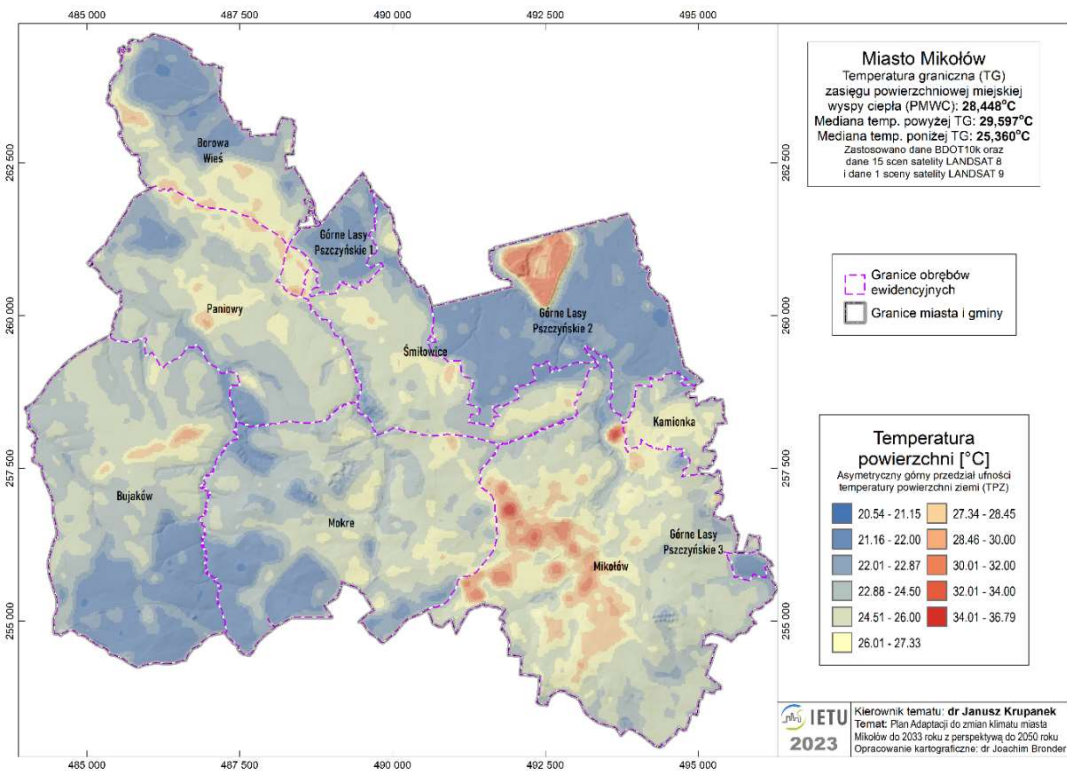

TERMIKA – ZAGROŻENIE WYSOKIMI TEMPERATURAMI

Opracowanie własne na podstawie danych z portalu IOŚ-PIB Klimada 2.0, Baza wiedzy o zmianach klimatu

TERMIKA – POWIERZCHNIOWA MIEJSKA WYSPA CIEPŁA ZAGROŻENIE WYSOKIMI TEMPERATURAMI

Termika: ryzyka związane z niską temperaturą

Fale zimna – ryzyko dla populacji i grup wrażliwych

Foto: https://d-art.ppstatic.pl/kadry/k/r/cd/b3/4f3019cae9857_o_large.jpg

Śląska.POLICJA.pl
Mikołów

Temperatura przejściowa – ryzyko dla sektora transport drogowy

Foto: PK POLICJI Mikołów, www.policja.mikolow.gov.pl

Foto: FB UM Mikołów

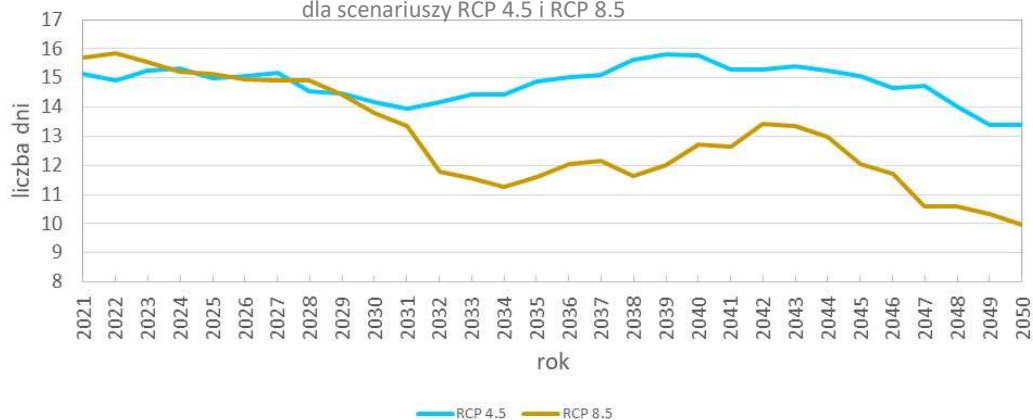
Oblodzenia | gołoledź – ryzyko dla sektora transport drogowy

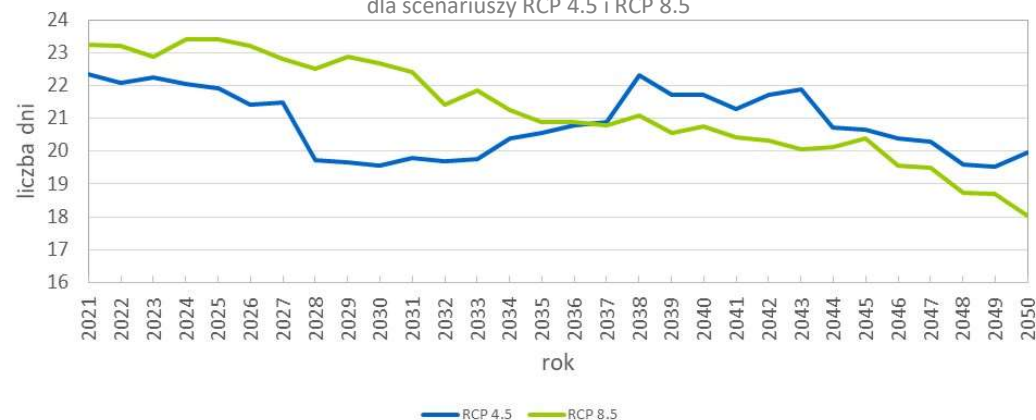
Foto: PK POLICJI Mikołów, www.policja.mikolow.gov.pl

TERMIKA ZAGROŻENIE NISKIMI TEMPERATURAMI

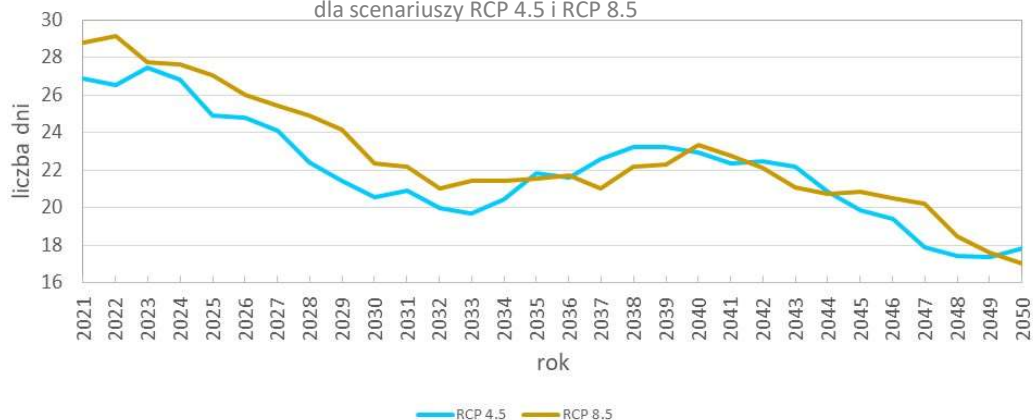
Liczba dni z przejściem przez 0°C w czasie wiosny (III - V), w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

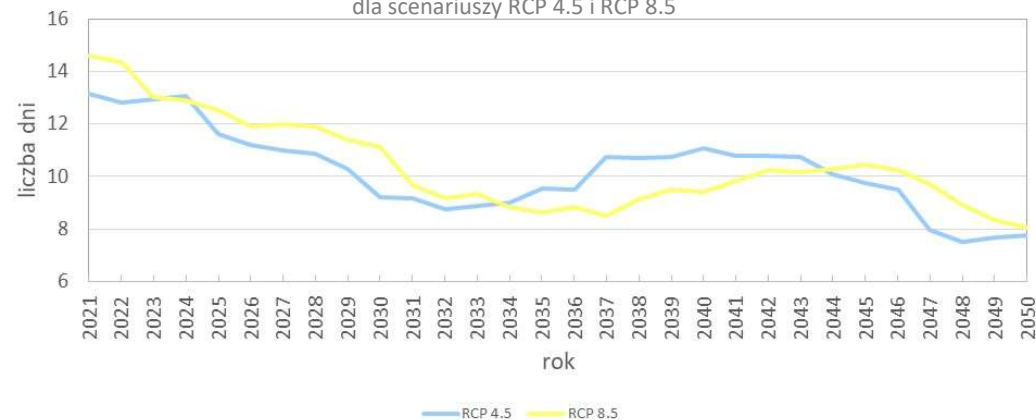
Liczba dni z gołoledzią w ciągu roku, w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

Liczba dni mroźnych, z $T_{max} < 0^{\circ}C$ w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

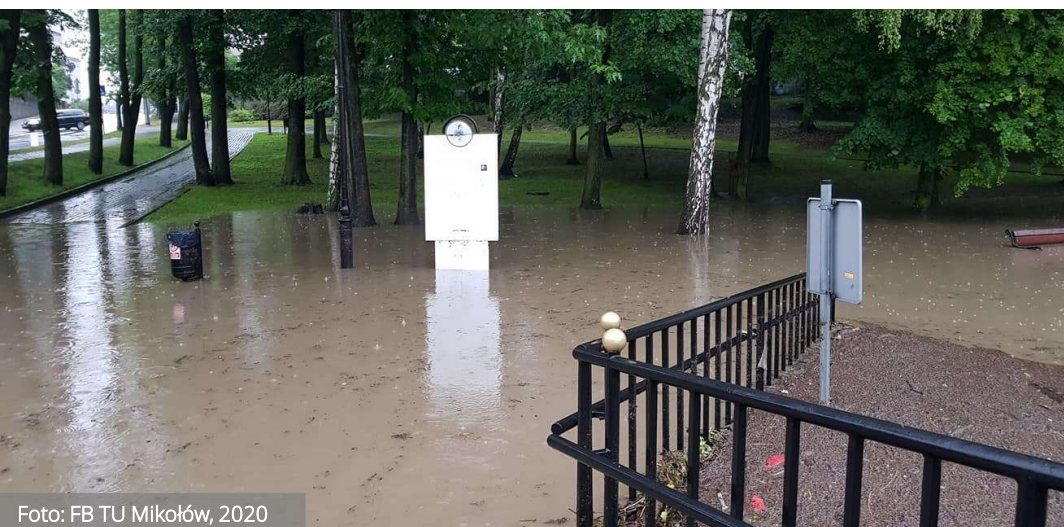
Liczba dni bardzo mroźnych, z $T_{min} < -10^{\circ}C$ w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

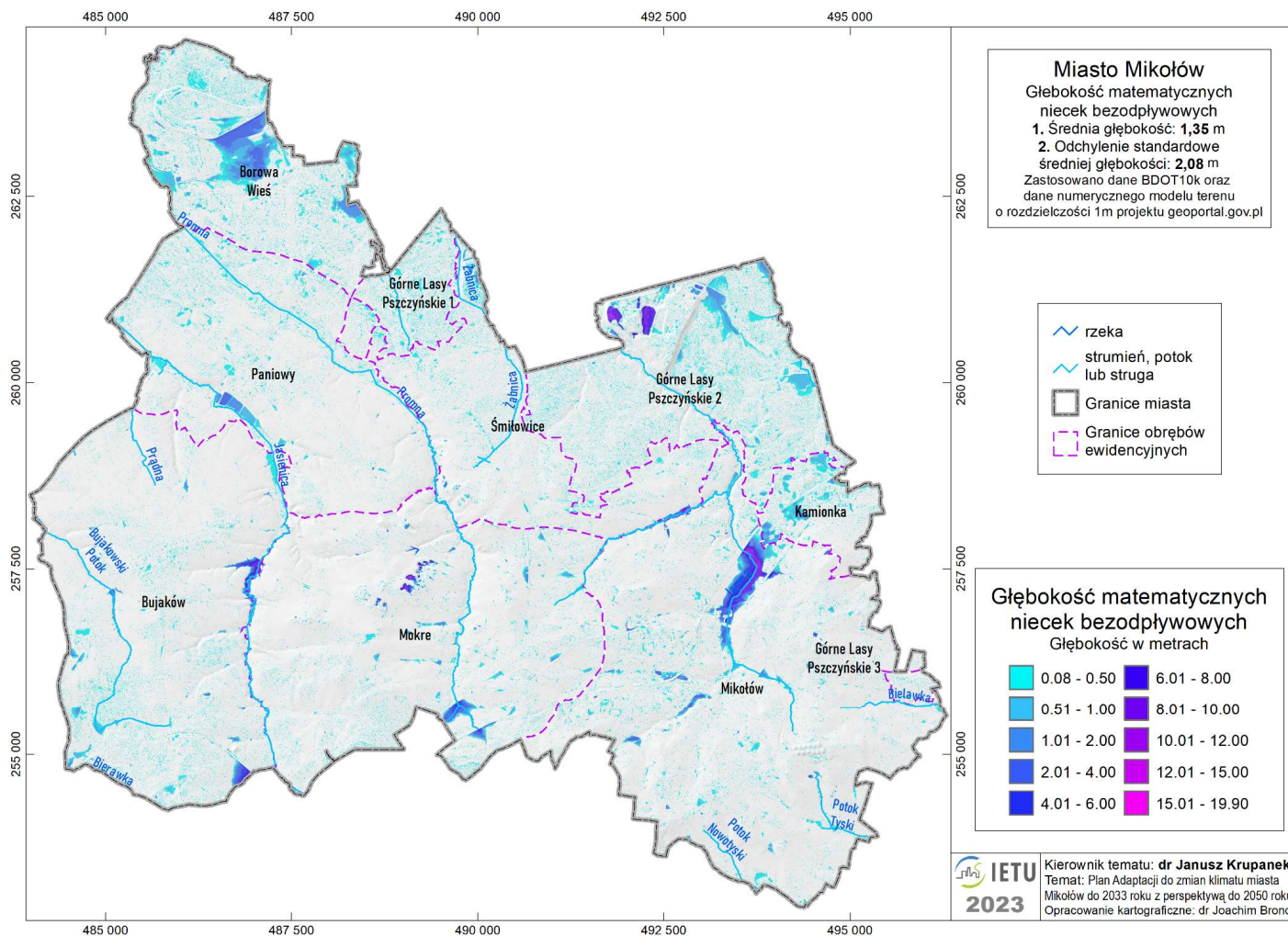
Opady

Intensywne opady - ryzyko dla populacji i grup wrażliwych, transportu drogowego, zabudowy

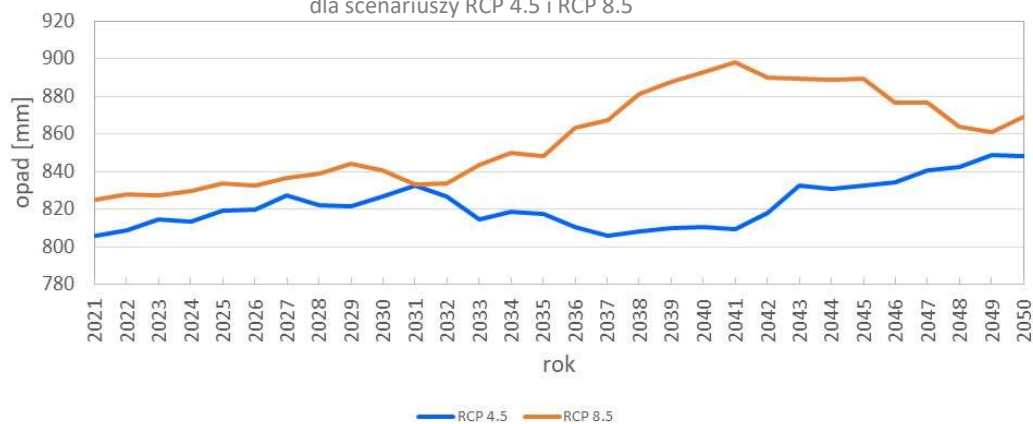
CHARAKTERYSTYKA PLUWIALNA MIASTA

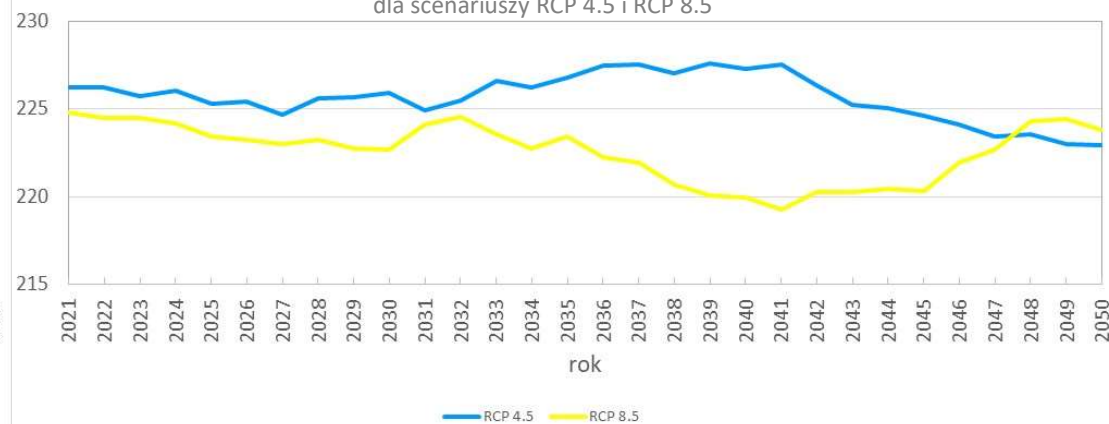

CHARAKTERYSTYKA PLUWIALNA MIASTA

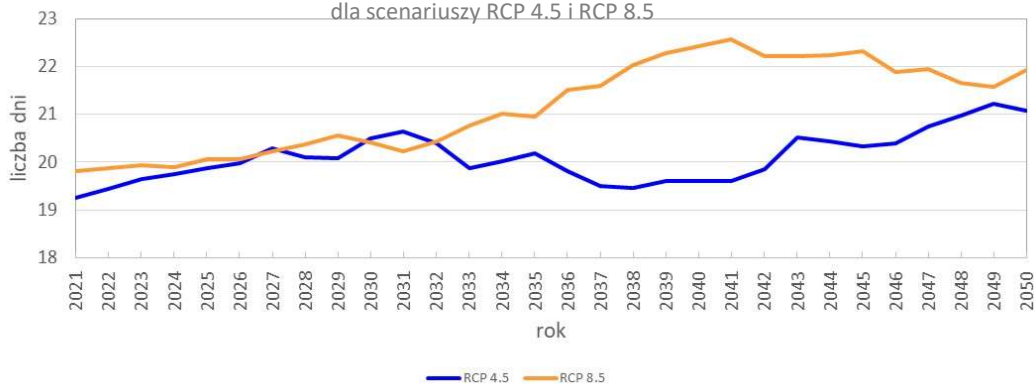
Roczne sumy opadu w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

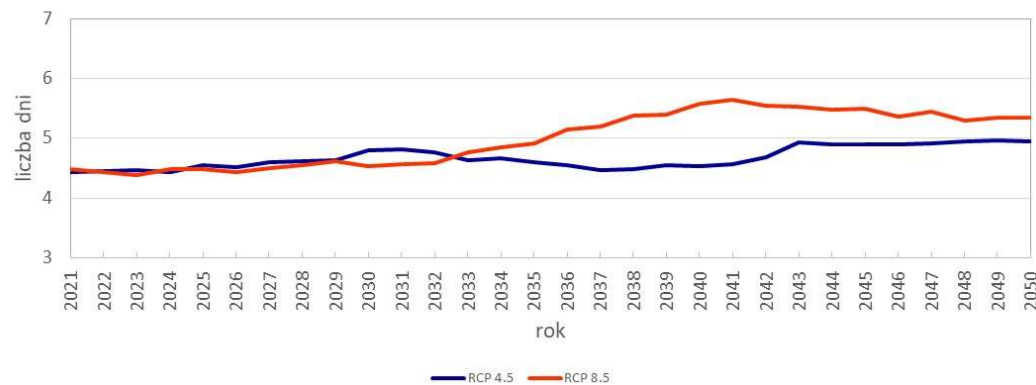
Liczba dni w roku bez opadu w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

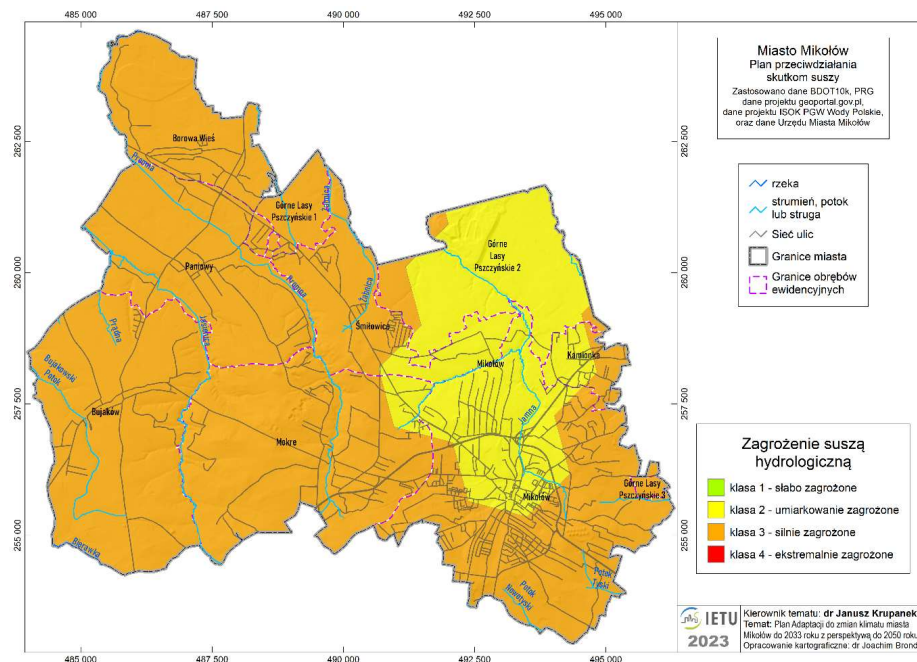
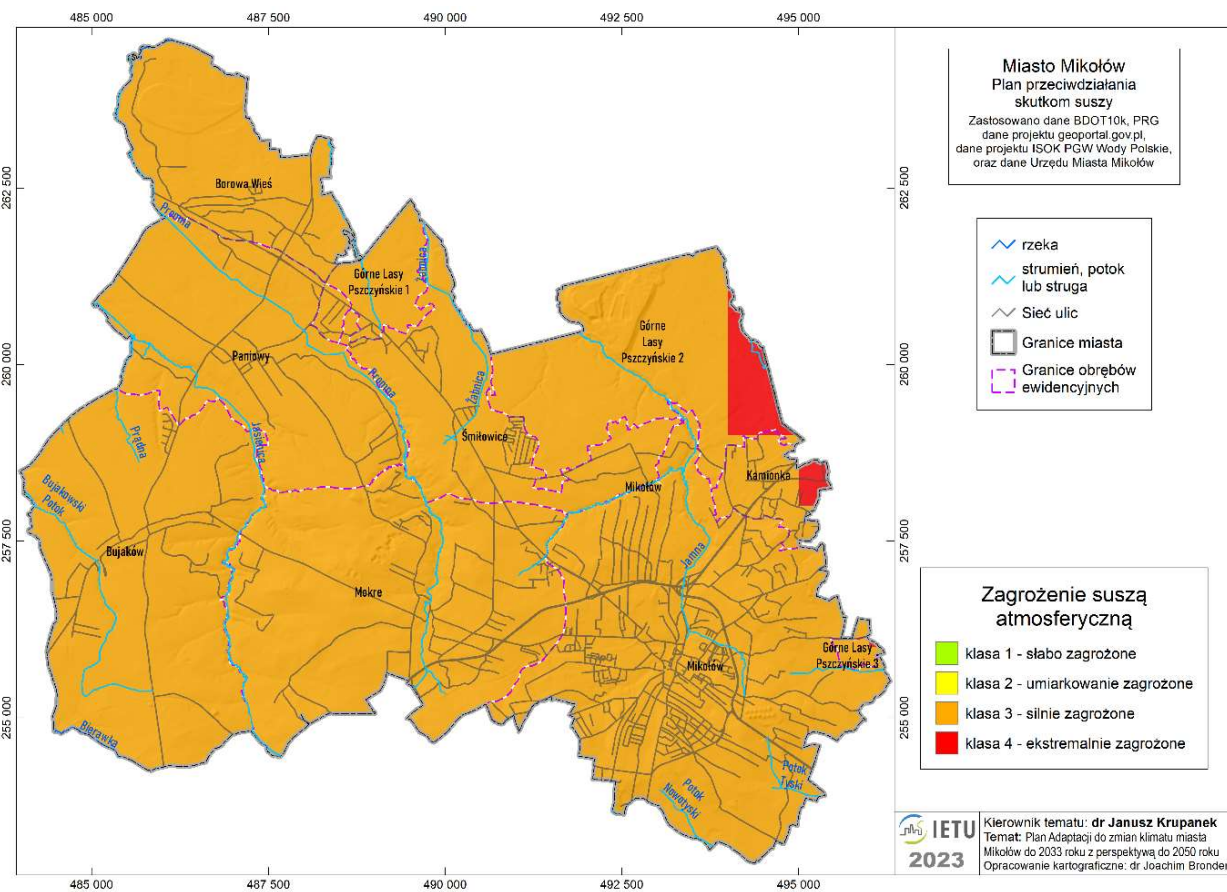
Liczba dni w roku z opadem dziennym ≥ 10 mm w okresie 2021-2050 dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

Liczba dni w roku z opadem dziennym ≥ 20 mm w okresie 2021-2050

SUSZA

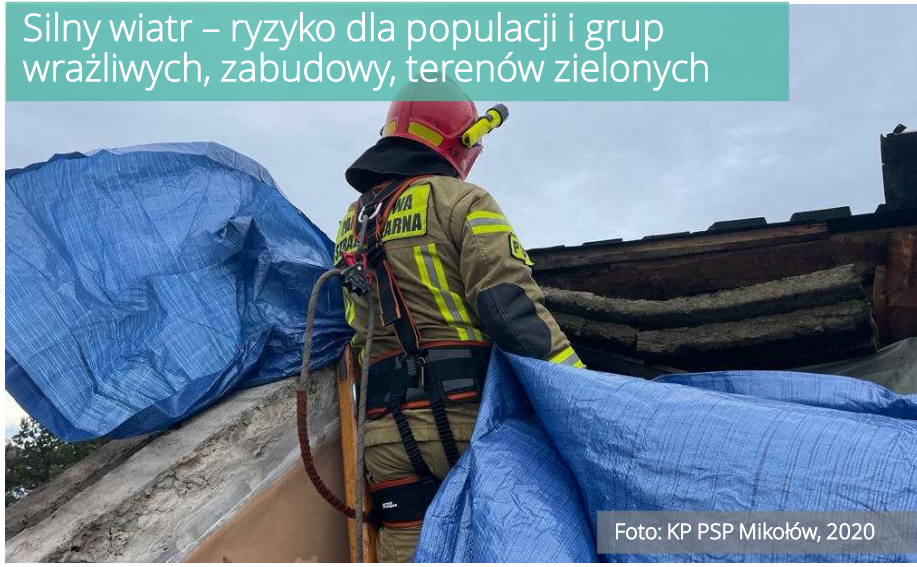

Burze i silny wiatr

Burze – ryzyko dla populacji i grup wrażliwych

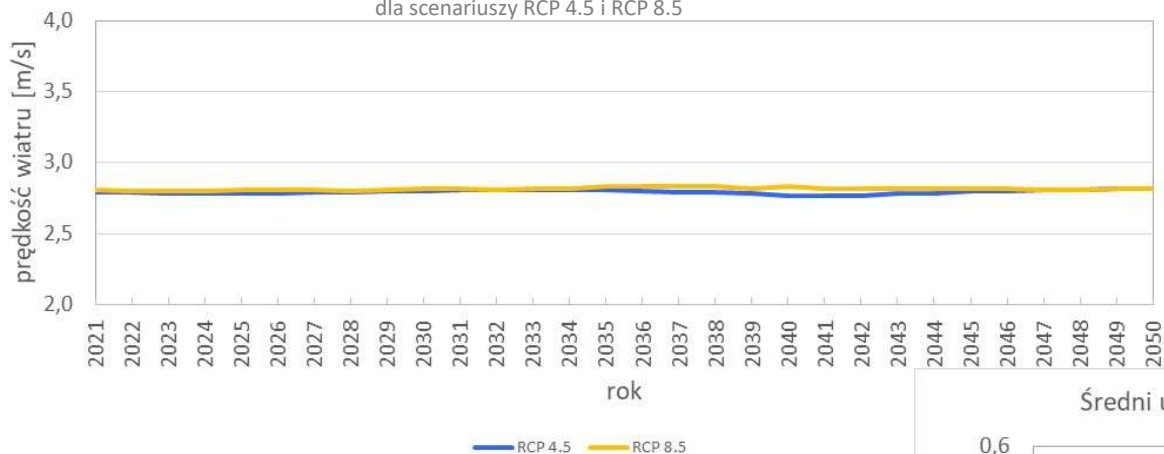
Silny wiatr – ryzyko dla populacji i grup wrażliwych, zabudowy, terenów zielonych

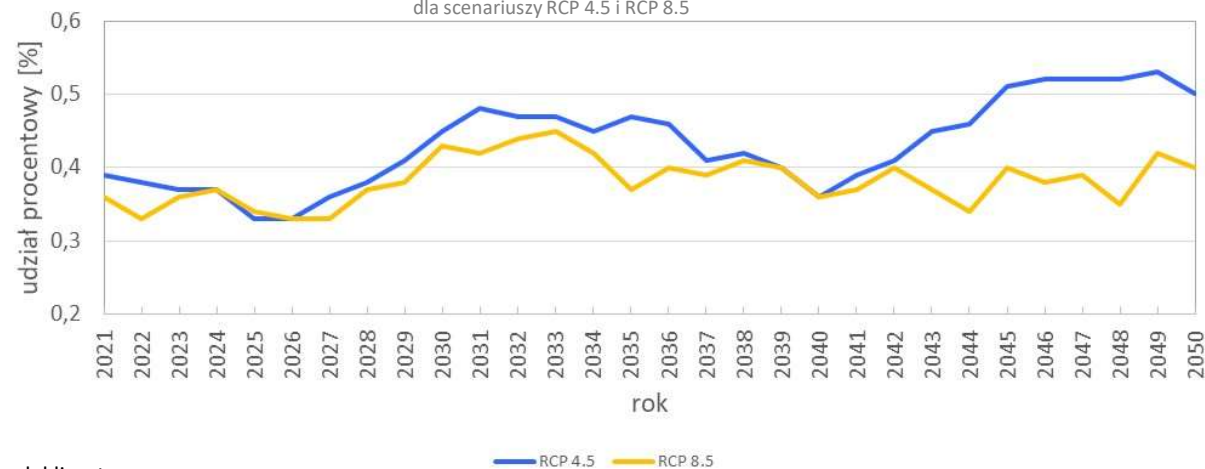

CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW ANEMOMETRYCZNYCH MIKOŁÓWA

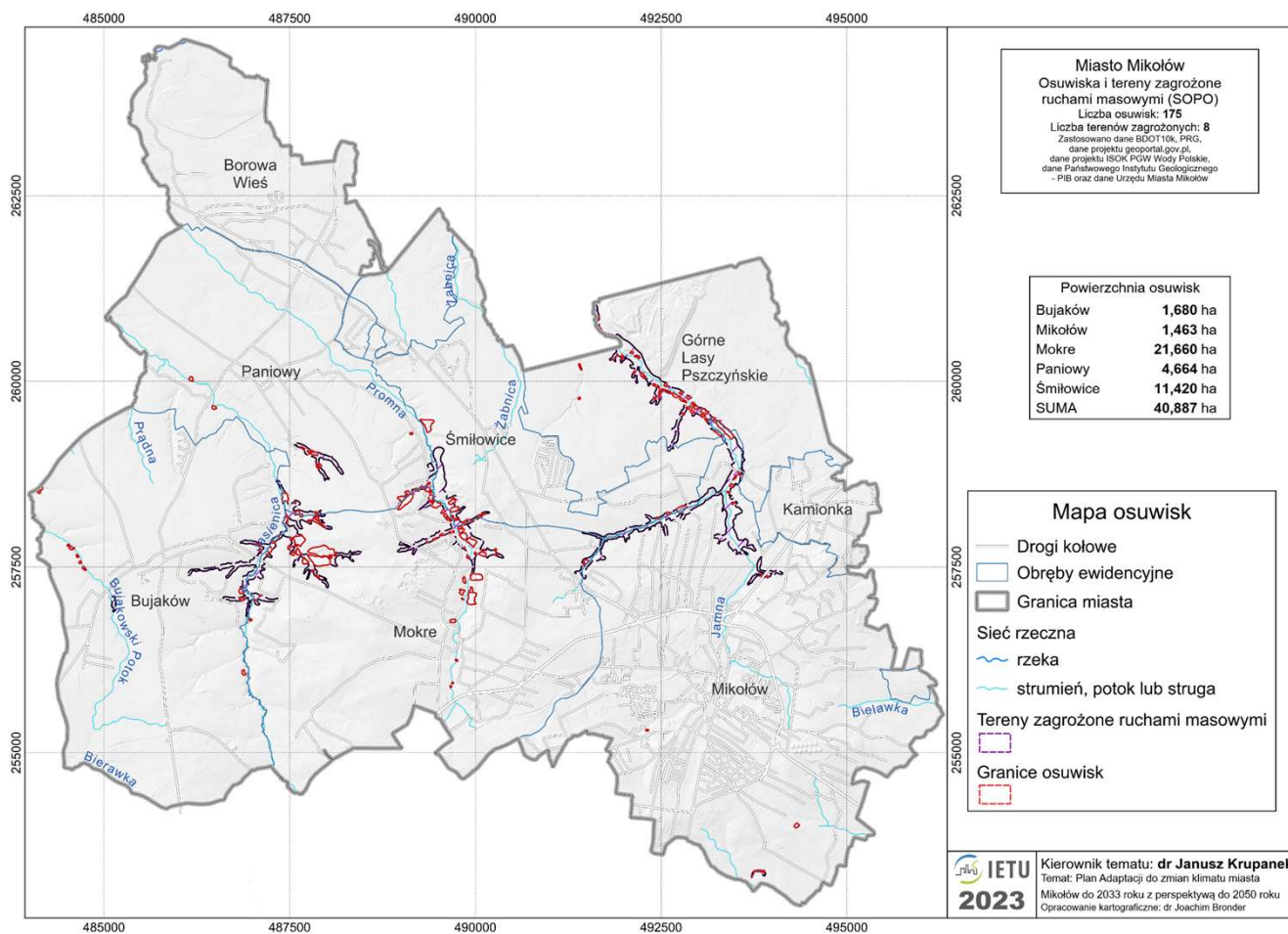
Średnia prędkość wiatru w roku w okresie 2021-2050
dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

Średni udział wiatrów silnych i bardzo silnych (10-30 m/s) w okresie 2021-2050
dla scenariuszy RCP 4.5 i RCP 8.5

OSUWISKA I TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI

Część programowa

WIZJA

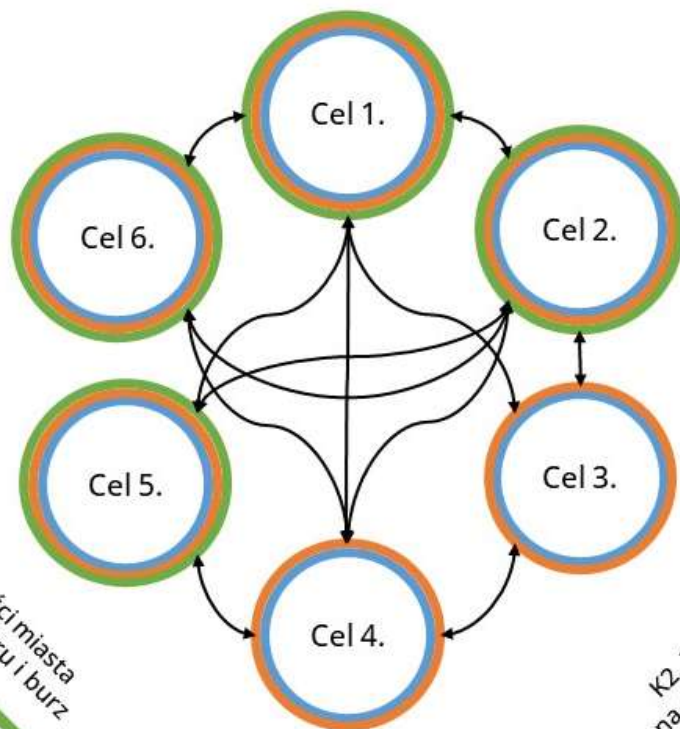
Mikołów miastem rozwijającym się w sposób zrównoważony, zachowującym ład przestrzenny, miastem odpornym i adaptującym się do zmian klimatu

CEL NADRZĘDNY

Zapewnienie wysokiego potencjału adaptacyjnego miasta poprzez skuteczne gospodarowanie zasobami oraz współpracę samorządu lokalnego z mieszkańcami i wszystkimi innymi interesariuszami

K1. Zwiększanie odporności miasta
na ekstremalne termiczne zjawiska meteorologiczne

C1 Zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawa warunków zdrowotnych i komfortu życia mieszkańców w zmieniających się warunkach klimatycznych

C2 Zapewnienie spójnego rozwoju miasta opartego o efektywne gospodarowanie przestrzenią

C3 Zwiększenie odporności zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury miejskiej na skutki zmian klimatu

C4 Zagospodarowanie wód opadowych zgodnie z hierarchią: retencjonowanie, efektywne wykorzystanie, zapewnienie skutecznego odprowadzenia ich nadmiaru

C5 Zwiększenie potencjału oraz wzmocnienie integralności i funkcji społecznych systemu błękitno-zielonej infrastruktury jako kluczowego elementu adaptacji miasta do zmian klimatu

C6 Zagwarantowanie optymalnych warunków rozwoju miasta przez zarządzanie oparte na inteligentnych narzędziach informatycznych, partycypacji, komunikacji, informacji i edukacji

W celu skutecznego zaadaptowania się konieczne jest wdrożenie licznych działań tzw. **pakietu działań adaptacyjnych**, czyli zestawu działań adaptacyjnych będących odpowiedzią na zidentyfikowane zagrożenie klimatyczne

Działania informacyjno–edukacyjne

mają na celu budowanie współpracy, edukację i informację o zagrożeniach, o wizualizacji rozkładu i ekspozycji ryzyka, planowanych i podjętych działaniach adaptacyjnych, o funkcjonujących systemach monitorowania i ostrzegania oraz propagowanie dobrych praktyk

Działania organizacyjne

wymuszające zmiany w planowaniu przestrzennym, organizacji przestrzeni publicznej, zmiany prawa miejscowego, stworzenie wytycznych postępowania w sytuacjach zagrożenia, zmiany podejścia do komponentów miasta

Działania techniczne

o charakterze twardym/inwestycyjnym pozwalające w szybkim czasie uzyskać efekty adaptacji miasta do zmian klimatu

MIKOŁÓW
ogród życia

PAKIETY DZIAŁAŃ ADAPTACYJNYCH

18 pakietów działań, 41 działań

Działania techniczne poprawiające komfort termiczny mieszkańców miasta latem i zimą oraz wpływające pozytywnie na jakość powietrza w mieście w okresie grzewczym

Łagodzenie skutków ubóstwa energetycznego

Poprawienie komfortu termicznego w przestrzeni publicznej

Łagodzenie skutków i zmniejszanie powierzchni miejskiej wyspy ciepła

Kompleksowa informacja i edukacja mieszkańców o stanie środowiska i zagrożeniach wynikających ze zmian klimatu i zachodzących procesów urbanizacyjnych

Zrównoważone gospodarowanie zasobem miasta

Minimalizowanie zapotrzebowania na budowę infrastruktury drogowej i technicznej w obszarach zabudowy

Uzupełnianie i integrowanie sieci przyrodniczej miasta

Ochrona powierzchni biologicznie czynnych

Planowanie i realizowanie nowych obszarów zieleni w miejscach zamieszkania

Stosowanie rozwiązań technicznych w budynkach i ich otoczeniu minimalizujących wpływ zabudowy na pogorszenie się warunków termicznych, spływu powierzchniowego w przestrzeni publicznej oraz promujących działania pro-środowiskowe

Powiązania systemowe gospodarki wodami opadowymi z zielenią i gospodarowaniem przestrzenią publiczną

Zagospodarowanie wód deszczowych jako działanie systematycznie zastępujące „szarą infrastrukturę” odprowadzającą wodę deszczową

Kształtowanie Błękitno-Zielonej Infrastruktury w mieście

Ochrona przed niekorzystnymi zjawiskami powodowanymi wiatrem (szkody, pylenie, wysoka temperatura powierzchni obszarów rolnych)

Edukacja mieszkańców i kształtowanie postaw obywatelskich w kontekście wrażliwości i dbałości o zieleni i wodę w mieście

Modelowanie cyfrowe – scenariusze jako narzędzie wsparcia decyzji planistycznej

Spójne systemy zarządzania informacją

MITYGACJA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

ADAPTACJA

Działania łagodzące skutki zmian klimatu

Foto: W. Jarosz, IETU

MITYGACJA

Działania zmniejszające wielkość emisji gazów szklarniowych

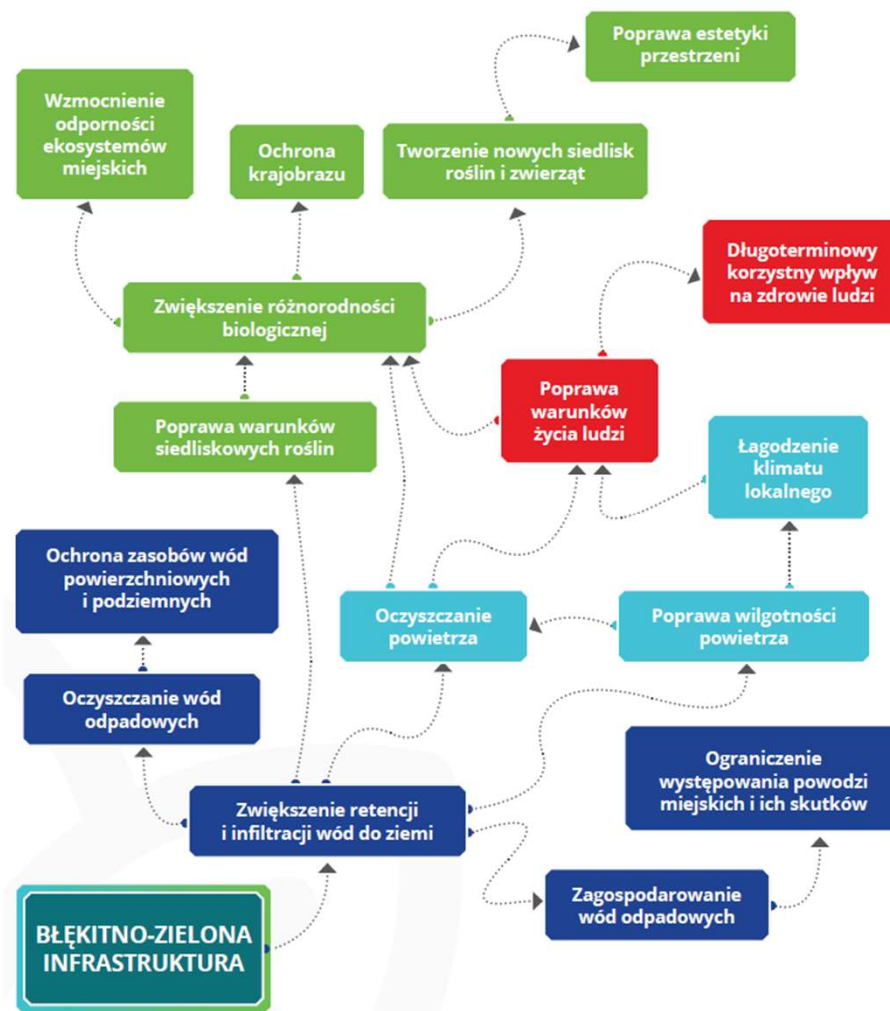

Foto: E. Cimander-Staszak, IETU

MULTISOLWING

BŁĘKITNO-ZIELONA INFRASTRUKTURA CZYLI JEDNO DZIAŁANIE I WIELE CELÓW

Wdrażanie MPA

Okres realizacji 2023-2033

Fundusze krajowe i lokalne
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) na lata 2021-2027
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)
Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (WFOŚiGW)
Fundusze europejskie
LIFE
Horyzont Europa
Interreg Europa Środkowa
Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR)
Pożyczki preferencyjne

KORZYŚCI Z PLANOWANIA I WDRAŻANIA DZIAŁAŃ ADAPTACYJNYCH

Wzrost bezpieczeństwa i ochrona zdrowia mieszkańców, np. dzięki efektywnym systemom gospodarowania zasobami wodnymi czy rozbudowanym systemom ochrony przeciwpowodziowej

Poprawa jakości życia w miastach przez wprowadzenie błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeń miasta i obniżenie ryzyka termicznego

Zapewnienie **spójności i trwałości przestrzennej osnowy przyrodniczej miast**

Wzmocnienie spójności zagospodarowania przestrzennego z aspektami adaptacji do zmian klimatu

Podniesienie świadomości o zmianach klimatu wśród mieszkańców i działania edukacyjne, które przyczynią się do wzrostu odpowiedzialności obywateli

Poprawa współpracy między służbami ratowniczymi a innymi służbami miejskimi

Rozwój systemów szybkiego reagowania i ostrzegania, m.in. stworzenie systemu wczesnego ostrzegania np. przed falami upałów

Dziękujemy za uwagę!

dr Janusz Krupanek

e-mail: j.krupanek@ietu.pl

Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych

ul. Kossutha 6, 40-844 Katowice

ietu@ietu.pl

www.ietu.pl